

КОМУНІСТИЧНИЙ КОМУНАР

Орган Кіровоградського обкому ЛКСМУ

Рік видання X № 6 (1018) ВІВТОРОК, 14 СІЧНЯ 1969 р. Ціна 2 коп.

У К А З

ПРЕЗИДІЙ ВЕРХОВНОЇ РАДИ УКРАЇНСЬКОЇ РСР Про проведення виборів до обласних, районних, міських, районних у містах, селищних і сільських Рад депутатів трудящих Української РСР

У зв'язку із закінченням 12 березня 1969 року строку повноважень обласних, районних, міських, районних у містах, селищних і сільських Рад депутатів трудящих Української РСР одинадцятого скликання на підставі статті 35 Конституції Української РСР Президія Верховної Ради Української РСР постановляє:

Призначити вибори до обласних, районних, міських, районних у містах, селищних і сільських Рад депутатів трудящих дванадцятого скликання на неділю, 16 березня 1969 року.

Голова Президії Верховної Ради Української РСР Д. КОРОТЧЕНКО.
Секретар Президії Верховної Ради Української РСР А. ЗЛЕНКО.
м. Київ, 10 січня 1969 року.

ВІРНІСТЬ ЛЕНІНСЬКИМ ЗАПОВІТАМ

Пленум Центрального Комітету ЛКСМУ України

Юнаки й дівчата Радянської України готуються гідно відзначити 100-річчя з дня народження В. І. Леніна, розгортають бойове змагання за дострокове виконання планів п'ятирічки. Про те, як краще спрямувати політичне й виробниче піднесення серед молоді, викликаної підготовкою до знаменного ювілею на вирішення актуальних завдань п'ятирічки, про поліпшення комуністичного виховання юнаків і дівчат відбувається розмова на черговому пленумі ЦК ЛКСМУ, який відкрився 13 січня у м. Києві. В його роботі беруть участь члени ЦК, кандидати у члени ЦК, члени ревізійної комісії ЛКСМУ, перші секретарі обкомів комсомолу, працівники політуправлінь військових округів і Червонопрапорного Чорноморського Флоту, які не є членами центральних виборних органів, представники молодіжної преси, радіо й телебачення, а також відповідальні працівники ЦК КП України, ряду республіканських міністерств, відомств та організацій.

На обговорення пленуму винесено такі питання:
1. Про роботу комсомольських організацій Дніпропетровської області по гідній зустрічі 100-річчя з дня народження В. І. Леніна.

2. Про завдання комсомольських організацій республіки по виконанню рішень жовтневого (1968 р.) Пленуму ЦК КПРС і листопадового Пленуму ЦК КП України.

3. Про заходи ЦК ЛКСМУ України по виконанню Постанови ЦК КПРС «Про 50-річчя ВЛКСМ і завдання комуністичного виховання молоді» і Постанови вересневого (1968 р.) Пленуму ЦК КП України «Про дальше поліпшення партійного керівництва комсомольськими організаціями республіки».

З доповіддю по першому питанню порядку денного виступив перший секретар Дніпропетровського обкому комсомолу А. М. Гіренко. Він підкреслює, що виховання молоді на прикладі життя і діяльності В. І. Леніна, залучення юнаків і дівчат до вивчення ленінської теоретичної спадщини було і залишається одним з основних напрямків в діяльності обласної комсомольської організації. Для координації цієї роботи, надання конкретної допомоги комсомольським активістам на місцях при обкомі ЛКСМУ створено раду по пропаганді ленінізму, до складу якої увійшли викладачі кафедр суспільно-політичних наук, кращі пропагандисти, комсомольські ватажки.

Тему ленінського уроку «Комунізм — це є Радянська влада плюс електрифікація всієї країни» об-

ком ЛКСМУ рекомендував Амур-Нижньодніпровському, Апостолівському, Дніпропетровському, Жовтневому райкомам комсомолу. На території цих районів розташовані Придніпровська ДРЕС, Дніпродзержинська ГЕС, Криворізька ДРЕС, наймоладше місто енергетиків в області — Зеленодольськ, технікум електрифікації сільського господарства. Отже, тема уроку була близькою й зрозумілою для молоді.

Разом з тим, говорить т. Гіренко, обласний комітет комсомолу усвідомлює, що в організації ленінських уроків мають місце елементи захоплення зовнішньою, показною стороною справи.

Ленінські уроки — лише одна з форм ідеологічної діяльності комсомольських організацій області. Обласний комітет комсомолу постійно працює над вдосконаленням всієї системи політичної освіти молоді. Нинішній навчальний рік в системі комсомольської політосвіти став роком широкого залучення молоді до вивчення праць Володимира Ілліча, його життя і діяльності. Про величезний інтерес комсомольців і молоді до ленінської теми свідчить те, що в 170 гуртках, створених на підприємствах, будовах, в колгоспах, радгоспах області, біографію вождя вивчають близько чотирьох тисяч чоловік. Справжніми ленінськими університетами стали також понад 3 тисячі ленінських народних шкіл, в яких навчається більше 35 тисяч юнаків і дівчат.

Далі доповідач спиняється на питаннях підвищення рівня теоретичної підготовки комсомольських кадрів. Він розповідає, що для молоді області організуються ленінські читання і тематичні конференції, зустрічі з людьми, які знали Ілліча, з ветеранами партії і комсомолу. Завжди урочисто проходять свята вулиць, селищ, що носять ім'я вождя. Немає на Дніпропетровщині школи, в якій би не було ленінського музею чи кімнати.

Підготовка до Ленінського ювілею викликала небувале виробниче піднесення серед юнаків та дівчат області, продовжує доповідь.

У ці дні молодими будівельниками здобуто чергову перемогу: цех № 4 на Дніпропетровському заводі імені Карла Лібнехта видав першу продукцію.

Зльоти переможців соціалістичного змагання, конкурси на кращого робітника по професії, огляди технічної творчості: «Ленінському ювілею — майстерність і пошук молодих», естафета трудових справ молоді колгоспів і радгоспів, що носять ім'я вождя, створення ленінського ювілейного фонду,

численні трудові почини, що народжуються в комсомольських організаціях, — ось далеко не повний перелік форм активної участі юнаків і дівчат області у підготовці до 100-річчя від дня народження В. І. Леніна.

З цінною ініціативою виступили дніпродзержинські хіміки. Вони вирішили виробити понад план тисяч тонн мінеральних добрив і передати їх трудівникам колгоспних ланів підшефного району, які в свою чергу, встановлять комсомольський контроль над їх використанням. Така спільна робота комсомольців та молоді міста і села — практична відповідь на рішення жовтневого Пленуму ЦК КПРС та листопадового Пленуму ЦК КП України.

В області проводиться ленінський огляд комсомольських організацій. Його мета — активізувати роботу первинних організацій, широко пропагувати серед молоді теоретичну спадщину Ілліча, добиватися глибокого вивчення її кожним юнаком і дівчиною.

Всі комсомольські організації розробили свою програму участі в ленінському огляді, кожен юнак і дівчина взяли особисті зобов'язання до ювілею Ілліча. Для підведення підсумків на кожному з етапів ленінського огляду, які проходять у формі ленінського заліку, створюються оглядові комісії. До їх складу входять ветерани партії і комсомолу, передовики виробництва, партійні й комсомольські активісти. Залік включає в себе такі основні моменти: виконання особистих соціалістичних зобов'язань на честь 100-річчя від дня народження В. І. Леніна та 50-річчя комсомолу України, самостійне вивчення ленінських робіт, активну участь в громадському житті колективу.

Обласний комітет комсомолу цілком і повністю підтримує рішення VI пленуму ЦК ВЛКСМ про проведення в 1969—1970 роках всесоюзного ленінського заліку членів ВЛКСМ. За участю викладачів кафедр суспільних наук вузів готуються методичні розробки на допомогу самостійно вивчаючим ленінські роботи. На підприємствах, будовах, в колгоспах і радгоспах створюються спеціальні пункти, де кожен комсомолец зможе одержати кваліфіковану консультацію. Хід вивчення праць вождя фіксуватиметься в спеціальній книжці учасника ленінського заліку. Поглибити свої знання йому допоможуть теоретичні конференції, ленінські уроки і читання. Завершальний етап цієї роботи — складання кожним комсомольцем заліку кваліфікованій комісії.

Обговорюючи доповідь, промовці підкреслювали,

що Комуністична партія покладає велику надію на молодь, повсякденно піклується, щоб молоде покоління виховувалося в дусі безмежної відданості великим ідеалам комунізму, безсмертній справі В. І. Леніна. Необхідно постійно дбати про те, щоб кожний комсомолец, кожний юнак і дівчина одержав якнайбільше знань про життя і діяльність вождя, про його багату творчу спадщину, про боротьбу Комуністичної партії за побудову соціалізму і комунізму. Разом з тим треба піклуватися, щоб ці знання були глибоко усвідомлені, визначали поведінку молоді, щоб вона зміла використовувати їх у житті, на власному досвіді переконала у правильності ленінської політики КПРС, усвідомлювала необхідність тісного поєднання теорії з практичною діяльністю.

Як відомо ім'я В. І. Леніна нерозривно пов'язане з Придніпровським краєм. Ще в праці «Розвиток капіталізму в Росії» Володимир Ілліч звертався до досвіду революційної боротьби катеринославських пролетарів. Він особисто цікавився настроями робітників Нижньодніпровського вагоноремонтного заводу. Ленінська «Іскра» систематично писала про масово-політичні страйки в Катеринославі, Синельниково, Нікополі, Олександрівську та Гришино.

Славою і гордістю трудящих Синельниківського району є один з найстаріших в країні колгоспів — ім. Леніна, створений в 1920 році за порадою Ілліча ініціативною групою селян-бідняків. Колишній комунар Яків Васильович Жестковський, який за дорученням сільськогосподарської комуну був ходяком до В. І. Леніна, і нині живе в рідній артілі.

На пленумі дістала схвалення практика проведення в містах і районах області молодіжних конференцій «Шляхами батьків», комсомольських читань на шахтах західного Донбасу, молодіжних вечорів на селі — «Ділами трудовими, комсомол, множимо славу батьків».

Важливим в роботі по вихованню молоді на революційних, бойових і трудових традиціях є не лише пропагандистські заходи, а здійснення конкретних практичних кроків по створенню центрів такої роботи — меморіальних музеїв, присвячених історії місцевих партійних і комсомольських організацій, клубів цікавих зустрічей з ветеранами партії, героями Вітчизняної війни і передовиками виробництва та інших.

Але робота по вихованню на традиціях лише тоді повністю досягає своєї мети, говорилось на пленумі, коли вона тісно по-

в'язана з нашим сьогоденням, з вирішенням практичних завдань комуністичного будівництва.

В основі всіх форм політичної роботи комсомольських організацій, вказувалося на пленумі, має бути виховання юнаків і дівчат на прикладах життя і діяльності В. І. Леніна, вивчення комсомольцями і молоддю ленінської теоретичної спадщини. Особливої уваги заслуговують ленінські школи, які виникли останнім часом на підприємствах, в колгоспах і учбових закладах області. Тут вперше на Україні народилася і нова форма політичного загартування молоді — ленінські уроки. Завдання полягає в тому, щоб наполегливо вдосконалювати ці форми роботи, постійно пам'ятати про те, що успіх уроків перш за все залежить від умілого поєднання теоретичних проблем з найбільш актуальними питаннями життя нашої країни.

Промовці звертали увагу комітетів комсомолу на необхідність докорінного поліпшення політичної самоосвіти юнаків і дівчат, насамперед працюючи з молоді.

Треба ретельно продумати форми контролю за політичною самоосвітою юнаків і дівчат. З метою виховання смаку до політичної книги слід більше проводити ленінських народних читань, тематичних вечорів і теоретичних конференцій по окремих проблемах марксизму-ленінізму, основних творах В. І. Леніна, ширше пропагувати політичну літературу серед молоді.

На пленумі наголошувалося на тому, що особливо увагу слід звернути на роботу колективів, які носять ім'я В. І. Леніна або нагороджені орденом Леніна. Треба, щоб ці колективи показували приклад у виконанні виробничих завдань та піднесенні вищої роботи. Преса, радіо і телебачення повинні більше розповідати про такі колективи, показувати їх традиції, досвід роботи. Слід також практикувати проведення масових заходів в орденоносних колективах з участю представників інших підприємств, зльотів кавалерів ордена Леніна, зустрічей з ними комсомольців і молоді.

На пленумі йшла мова про те, що в умовах загострення ідеологічної боротьби між соціалізмом і капіталізмом треба виховувати у нашої молоді комуністичну переконаність, високу політичну пильність. Необхідно завжди пам'ятати, що в боротьбі ідей не може бути компромісів, що питання стоїть тільки так: буржуазна або соціалістична ідеологія. Середини тут нема.

Учасники пленуму детально розповідали про

роботу комсомольських організацій інших областей республіки по підготовці до знаменної дати. Вони підкреслювали, що юнаки та дівчата Радянської України повинні провести до ювілею велику роботу по здійсненню планів комуністичного будівництва. Це вимагає від кожного комсомольця, кожного молодого патріота самовідданої праці, високої дисципліни й організованості. Комсомольці і молодь повинні бути на рівні сучасних вимог, показати приклад безмежної відданості справі рідної Комуністичної партії, нашого геніального вождя і вчителя В. І. Леніна.

В обговоренні доповіді т. Гіренка взяли участь апаратник Дніпродзержинського хімікомбінату В. П. Черкасов, перший секретар Криворізького міського комсомолу В. М. Довбня, секретар комітету комсомолу Дніпропетровського інституту інженерів залізничного транспорту А. В. Перепелюк, економіст Широкопольської птахофабрики Л. М. Деркач, секретар ЦК ЛКСМУ Т. В. Главак, перший секретар Луганського обкому комсомолу І. А. Ляхов, секретар Укрпрофради Л. К. Шендрик, секретар Шепетівського міського ЛКСМУ В. А. Леміжанський, голова Комітету по фізичній культурі і спорту при Раді Міністрів УРСР В. В. Кулик, перший секретар Одеського обкому комсомолу О. П. Якубовський, заступник Міністра освіти УРСР С. Т. Завало, перший секретар Запорізького обкому комсомолу В. М. Іванов, секретар Спілки письменників України В. О. Коротич, кандидат фізико-математичних наук, молодший науковий співробітник Головної астрономічної обсерваторії АН УРСР Я. С. Яцків, заступник голови правління товариства «Знання» УРСР Г. В. Кузовков, секретар комітету ЛКСМУ Данилівського садрадгоспу Хустського району Закарпатської області М. В. Шимон, перший секретар ЦК ЛКСМУ О. С. Канта.

На пленумі виступив кандидат у члени Політбюро, секретар ЦК КП України Ф. Д. Овчаренко. У своїй промові він докладно спинився на питаннях дальшого вдосконалення форм і методів комуністичного виховання молоді, на завданнях комсомольських організацій республіки по гідній зустрічі 100-річчя з дня народження В. І. Леніна.

По обговореному питанню прийнято відповідну постанову.

На пленумі було вручено дипломи та нагрудні знаки групі лауреатів республіканської комсомольської премії імені М. Островського.

(РАТАУ).

КОНТРОЛЕР — РОБІТНИЧА СОВІТЬ

СУВОРЕ СЛОВО „РЕКЛАМАЦІЯ“

Ви придбали в магазині якусь річ. Черевки, холодильник чи крісло. Як вимоги ви ставите до неї? Щоб була зручна, елегантна, надійна. На роботі ви стаєте до верстака, сідаєте за кермо трактора. І знову ж такі хочете, щоб механізми працювали безвідмовно. Від того залежить і продуктивність праці, і ваш зарібок, і, кінець кінцем — ваш настрій.

На кожну річ ми дивимося з практичного боку. Складним шляхом виробничого процесу йшла до нас річ, на її виготовлення затрачено матеріал і час. І тепер її основним показником є якість, тобто цілий ряд ознак і властивостей, які визначають ступінь її придатності для вживання за призначенням.

Зараз, за нової системи планування і економічного стимулювання, якість, як ніколи до цього, диктує свої закони в реалізації продукції, в боротьбі підприємств за честь своєї марки.

Яка ж роль комсомольської організації підприємств в цьому питанні? Тут важко давати якісь рецепти, адже в кожному окремому випадку виникають свої труднощі, знахідки і пошуки. Не виняток і Кіровоградська взут-

тева фабрика № 28. Багато знахідок є на фабриці, продукція, яку тут виготовляють, зарекомендувала себе з гарного боку. Про це свідчать численні дипломи і грамоти, зразки дитячого взуття не раз відзначалися на виставках. І все ж на фабрику приходять акти, де чорним по білому написано, що така-то партія взуття низької якості, а тому її переведена в нижчий сорт. Ці акти мають сувору назву — рекламація, а вона, як відомо, є характеристикою продукції. Як же комітет комсомолу реагує на рекламацію, чи б'ють на сполох «прожектористи»?

Тільки один раз комітетчики близько зіткнулися з цим словом. Тоді якраз прийшла рекламація з однієї торгової бази. І хоч становище вже виправили, той сигнал міг стати предметом розмови, більш глибокого вивчення причин, які призводять до браку. Та цього якраз і не сталося. Штаб «Комсомольського прожектора» провів кілька рейдів, та завдання, яке він ставив перед собою, так і не було вирішене до кінця. Занадто широке коло питань хотіли охопити «прожектористи» за один раз. Тут і культура виробництва, і якість продукції, коли можна було зробити рейди по кожному з них окремо.

Півтора місяці тому обрано новий склад «КП».

Але до цього часу ні його начальника, інженер відділу капітального будівництва Олег Глущенко, ні члени штабу не спромоглися заявити про своє існування. Довго, занадто довго йде процес становлення штабу, тоді як окремі факти аж кричать: розберіться!

Взяти хоча б ті ж рекламації, факт, неприємний з двох причин. По-перше, збитки підприємству, по-друге, — моральний бік. Чому повинне над усім колективом висіти це суворе слово? Ось тільки один факт, який би міг стривожити членів комітету. В листопаді минулого року фабрика одержала рекламацію з Херсонської оптово-роздільної контори: п'ятдесят пар дитячих чобітків переведено з першого в другий сорт. Якщо грубо підрахувати, то підприємство від цього втратило 50 — 55 карбованців. Сума невелика, але це тільки один факт. А скільки їх буває, коли врахувати, що десь близько трьох з половиною процентів продукції, яку випускає підприємство, зацікавленими організаціями оцінено нижче, ніж на фабриці!

Я не хочу сказати, що комітет комсомолу і цехові бюро нічого не роблять для підвищення якості продукції. Комсомольська організація фабрики має чималий досвід «проникнення» у виробництво. Приклад тому — введення в дію в

цеху досвідченими кадрами кращими комсомольцями-виробничиками. З цим комітет комсомолу справився з честью. Зараз тут працює шістьдесят членів Спілки, а цехова організація, яка склалася в умовах організації цеху і росла разом з цим, стала ініціатором походу молодих за високу якість продукції.

Про добрі справи якість і писати легше, і говорити. Секретар фабричного комітету комсомолу Олена Скляр і начальник відділу технічного контролю Іван Михайлович Кульмєв багато розповідали про комсомольців з цеху № 6, і разом з ними відчував гордість за молодих виробничиків.

Бажав їм ще більших успіхів. Та все ж (і ми всі троє прийшли до такої думки) комсомольській організації фабрики є над чим працювати, є на кого обізнатися в своїй діяльності, є що шукати.

Підсумки підводити ще рано. Треба йти далі, виховувати в кожному комсомольця почуття особистої відповідальності за якість продукції, разом братися за цю справу, виявляти більше ініціативи в господарській діяльності підприємства.

В. ГАНОЦЬКИЙ,
спектор «Молодого комунара»,
м. Кіровоград,
взуттєва фабрика № 28.

ВІД РЕДАКЦІЇ. Цією статтею ми розпочинаємо розмову про роль комсомольських організацій підприємств у боротьбі за високу якість продукції, про участь членів Спілки в господарському житті підприємства в умовах нової системи планування та економічного стимулювання. Чекаємо ваших листів з цього приводу.

Карл Лібкнехт. Фото 1888 р.

Роза Люксембург.

50 років тому, 15 січня 1919 року, були по-звірячому вбиті контрреволюціонерами видатні діячі німецького і міжнародного робітничого руху, засновники Комуністичної партії Німеччини Карл Лібкнехт і Роза Люксембург.

Імена К. Лібкнехта і Р. Люксембург — невмирущі. Їх революційна спадщина — і сьогодні зброя в боротьбі з імперіалізмом.

БОРОТЬБА ЗА МОЛОДЬ

ІЗ ПЕРЕДМОВИ ВІЛЬГЕЛЬМА ПІКА ДО ЗІБРАННЯ ТВОРІВ КАРЛА ЛІБКНЕХТА

Карл Лібкнехт не був згоден з тією нерішучістю і недальничим обережністю, з якою в партії підходили до питання про молодь, що стало особливо зловбодним після початку імперіалістичної епохи. В результаті змін умов капіталістичного виробництва все більш широкі маси молоді звільнялися від відносин патріархальної залежності, вони ставали поряд з дорослими як молоді, «вільні» робітники і тим самим ступали в лави робітничого руху. Але тільки після того, як на кшталт у багатьох місцях виникли самостійні юнацькі організації, почалася всебічна боротьба за молодь. Це був такий час, коли найзізнішні реакціонери і раніше всіх Вільгельм II підкреслювали роль армії в боротьбі проти «внутрішнього ворога», коли в різних німецьких землях множилися випадки використання військ проти страйкарів.

Чого руху. Ця доповідь, глибоко розроблена і доповнена ретельно зібраним матеріалом про антиімлітаристську боротьбу міжнародного молодіжного руху, послужила Лібкнехту основою до його праці «Імлітаризм і антиімлітаризм з особливим врахуванням міжнародного юнацького руху».

Основою на обширному, зібраному в багатьох країнах матеріалі, ця брошура, видана на початку 1907 року, викривала суть імлітаризму, цього вальпіра, що розділяв перш за все німецький народ. Лібкнехт показав, що імлітаризм є зброєю правлячого класу для жорстокого приборкання «внутрішнього ворога» — робітничого класу, який бореться проти експлуататорів. Лібкнехт викрив суперничство і озброєні імперіалістичних держав і вказав, що імлітаризм являв страхітливу небезпеку для загального миру.

Якщо для робітників Карл Лібкнехт був надзвичайно бажаним, відомим за межами Німеччини, полум'яним агітатором, то для юнацтва він був бажаним порадником, другом і вождем, пробуджуючи натхнення. Його мета полягала в тому, щоб озброїти юнацтво для протидії імлітаристському вихованню, яке відбувалося в них самостійно мислення і свідомість їх людської гідності.

Зростаюча небезпека імперіалістичної війни викликала пожавлення діяльності юнацьких організацій. З ініціативи Лібкнехта в 1907 році в Штутгарті в зв'язку з міжнародним соціалістичним конгресом, що проходив там, відбулася перша міжнародна конференція соціалістичних юнацьких організацій. Карл Лібкнехт був головою конференції, яка постановила створити інтернаціональне об'єднання соціалістичних юнацьких організацій. Під його керівництвом у Штутгарті були розроблені і прийняті рішення про основні завдання соціалістичного юнацького руху. Ці рішення вимагали боротьби проти імлітаризму, соціалістичної роботи по вихованню і освіті, а також захисту економічних інтересів учнів і молодих робітників. Внесена Карлом Лібкнехтом резолюція ставила міжнародному юнацькому рухові за обов'язок вести послідовну і всебічну боротьбу проти імлітаризму. Штутгартська конференція вибрала Карла Лібкнехта в Бюро Міжнародного об'єднання соціалістичних юнацьких організацій.

Так, в статті, опублікованій восени 1906 року в юнацькому журналі «Юнге гарде», Карл Лібкнехт, звертаючись до молодих людей, для котрих пробив час призову в армію, сказав їм, між іншим:

«Але батіг голоду — це символ свободи в порівнянні з тим примусом, з тим рабством, котре вам уготоване під гнітом криваво-жорстокого імлітаризму... Ви повинні нести службу не тільки для боротьби проти зовнішнього ворога, але й для боротьби проти ВНУТРІШНЬОГО ВОРОГА!... По команді ви повинні стріляти в батька й матір, братів і сестер!.. Внутрішній ворог — це сьогоднішній ВН САМАРІА... Тільки для того і необхідний цей жахливий натиск і ця муштра, і ця залізна дисципліна, щоб зляканими і страхом примусити пролетаріат служити своїм власним ворогам — капіталу і реакції!... Ось чому б'ють солдатів в армії, ось чому військові закони і військові суди застосовують різні міри до начальника і підлеглих, — тому що таким шляхом створюється не НАРОДНА АРМІЯ, не армія німецького народу, а старорішська армія капіталу, армія реакції, і тільки вона їм потрібна... Імлітаризм — це злий дух, що губить культуру; він народжує варварство в цивілізованому суспільстві і висмоктуює соки з народу, пожиривши всі кошти, які можуть служити дійсному прогресу. Імлітаризм — це кінтесенція і підсумок усього, що вороже народові, він злочий виконавець волі капіталізму і його опора з крові і сліз!».

Карл Лібкнехт до самої смерті залишався вірним другом і полум'яним захисником інтересів пролетарського молоді. Він був тісно зв'язаний з її боротьбою. В ньому було таке, в реїстезі, як агітатор серед мас, він захищав справу молоді. Як голова молодіжного Інтернаціоналу і співробітник соціалістичних молодіжних газет він все знову і знову докладав зусилля для того, щоб мобілізувати молодь на боротьбу проти імлітаризму і війни. Під час світової війни в своїй боротьбі за її закінчення він більше за всіх спирався на робітничу молодь. Він був ініціатором робітничої юнацької конференції, яка відбулася в жовтні 1916 року в Ієні, там його доповідь надихнула молодь на неслугальну боротьбу проти військових звичаїв. В дні Листопадової революції Карл Лібкнехт писав у своїй статті «Пролетарська молодь в революції»:

«Революційна молодь пролетаріату, вона до цього часу була найжаркішим, найчистішим, найжаркішим, найсвятишим і негасимим полум'ям німецької революції; вона стане найжаркішим, найсвятишим і негасимим полум'ям в новій революції, яка повинна настати і настане: соціальною революцією німецького, світового пролетаріату».

ТИ МУЖНЯ, ГАЛИНО!

Дівчина хвора, невилікована. Після закінчення спеціальної школи-інтернату більше як півроку живе в рідному селі Ємилівці, що в Голованівському районі. Стоїть на комсомольському обліку в шкільній комсомольській організації, але друзів не має. Галина Олійник не може жити в самотності, а тому звернулася до редакції за порадою. Друкуючи цей матеріал, редакція сподівається, що читачі «Молодого комунара», юнаки і дівчата, надішлють Галині свої листи з дружною підтримкою, порадою, як їй бути.

Після закінчення спеціальної школи-інтернату більше як півроку живе в рідному селі Ємилівці, що в Голованівському районі. Стоїть на комсомольському обліку в шкільній комсомольській організації, але друзів не має. Галина Олійник не може жити в самотності, а тому звернулася до редакції за порадою. Друкуючи цей матеріал, редакція сподівається, що читачі «Молодого комунара», юнаки і дівчата, надішлють Галині свої листи з дружною підтримкою, порадою, як їй бути.

ДЕСЬ У ЛІСІ тужить горлиця, десь чути переливи баяна. Дівчата й хлопці виводять пісні про зорі, про кохання. І все це — за твоїм вікном. У твоїй кімнаті, де на полицях спочивають томи ще не прочитаних книг, тиша. Читати набридло, набридло дивитися телепередачі.

Ти дістаєш дбайливо загорнуті документи. Переглядаєш атестат, посвідчення спеціаліста, комсомольський квиток. Згадуєш подругу по інтернату, і на очі навертаються сльози. Тоді ти була в колективі, займалася в технічному гуртку, вчила алгебру, геометрію, читала нову літературу.

Ти перемогла біль, одного лише перемогти не можеш: самотності. І ось ти сідаєш за стіл, щоб написати до редакції листа: «Дуже прошу, зрозумійте мене, мов становище. Мені дуже важко без колективу. Я хочу в колектив, хочу працювати. У мене немає більше ні сил, ні терпіння сидіти цілими днями одній вдома».

Я шість років навчалась в школі-інтернаті, і весь час поряд були друзі. Я тоді не відчувала, що я хвора, не можу ходити так, як всі. А вже пройшло півроку, як я закінчила школу, і весь цей час я вдома, сама».

Ніхто не дивувався, що в журналі проти прізвища Галини Олійник завжди стояли лише добрі оцінки. Знала, що ти, не вважаючи на кілька перенесених операцій, впернено йшла до мети. Добре пам'ятаєш сказані лікарем слова: «Мужня ти, Га-

лю, людина». Ти перемогла біль, одного лише перемогти не можеш: самотності. І ось ти сідаєш за стіл, щоб написати до редакції листа: «Дуже прошу, зрозумійте мене, мов становище. Мені дуже важко без колективу. Я хочу в колектив, хочу працювати. У мене немає більше ні сил, ні терпіння сидіти цілими днями одній вдома».

равління Дніпровського комбінату 7 мільйонів кубометрів граніту.

Завдання трьох років п'ятирічній комсомольській кар'єроуправління перекирили на 100 тисяч кубометрів каміне-шубеневий продукції.

Зараз весь колектив працює в рахунок беззая.

Е. ЯРУШОК,
працівник редакції Кременської газети «Наддніпрянська правда».

СЬОМИЙ МІЛЬЙОН

Набережна Москви-ріки, університет на Ленінських горах, санаторій на узбережжі Чорного моря — ось неповний перелік будівниць, на які новогорішівські каменотеси відправили дніпровський граніт.

...Гудуть потужні електродвигуни екскаваторів «ЕКГ-4». До одного з них під'їжджає 50-тонний «БЕЛАЗ». Чорнорухомий ковчег екскаватора гострорібрими уламками сірого граніту виповнює кузов автомобіля. Чотирьоп'ять таких «ложок» і... готово.

З особливим піднесенням трудяться машиністи екскаваторів Григорій Дузник та Віктор Горобець. А вже у них своєрідний ювілей. З початку експлуатації гранітної фабрики і відправлено на переробку в камінедробильний цех кар'єроуп-

равління Дніпровського комбінату 7 мільйонів кубометрів граніту.

Завдання трьох років п'ятирічній комсомольській кар'єроуправління перекирили на 100 тисяч кубометрів каміне-шубеневий продукції.

Зараз весь колектив працює в рахунок беззая.

равління Дніпровського комбінату 7 мільйонів кубометрів граніту.

Завдання трьох років п'ятирічній комсомольській кар'єроуправління перекирили на 100 тисяч кубометрів каміне-шубеневий продукції.

Зараз весь колектив працює в рахунок беззая.

СТАЖ ДІДА МОРОЗА

На дзвінку крилі зимових канікул віджурчали новорічні вальси, відміялися веселі вечори біля каміна.

З 1 по 10 січня щодня опівдні на площі Кірова відбувалася цікава і радісна зустріч Діда Мороза і маленьких мешканців нашого міста. Місце біля мікрофона, змінюючи один одного, займали юні члени, співаки: кожному хотілося отримати подарунок з рук самого Діда Мороза.

В ролі цього казкового діда ось уже 20 років незмінно виступає працівник кіровоградського Палацу піоне-

рив О. Н. Трофимов. За ці роки в Олексія Наумовича зібралася мільйонна аудиторія глядачів.

Л. ДМИТРИЄВА,
старший інструктор міськвиконкому по культурі.

рив О. Н. Трофимов. За ці роки в Олексія Наумовича зібралася мільйонна аудиторія глядачів.

Л. ДМИТРИЄВА,
старший інструктор міськвиконкому по культурі.

АУДИТОРІЯ— ТИСЯЧНА

— Будь ласка, прочитайте нам лекцію з історії КПРС! — Якщо можна, то просимо шось із медицини.

Заявки на лекції різноманітних тем із підприємств та навчальних закладів нашого міста щодня лягають на мій стіл.

За минулий рік громадські лектори прочитали в Кіровограді більше 26 тисяч лекцій.

Одні лише лектори міської санстанції шомісяця проводять 900 — 1000 бесід або лекцій.

В 1960 році наші громадські активісти ознайомили багатотисячну аудиторію Кіровограда із змістовними лекціями на ленінську тематику. Плануються цікаві розповіді про комсомол України.

Н. РАЗГОНЕР,
відповідальний секретар Кіровоградської міської організації товариства «Знання».

рив О. Н. Трофимов. За ці роки в Олексія Наумовича зібралася мільйонна аудиторія глядачів.

Л. ДМИТРИЄВА,
старший інструктор міськвиконкому по культурі.

АУДИТОРІЯ— ТИСЯЧНА

— Будь ласка, прочитайте нам лекцію з історії КПРС! — Якщо можна, то просимо шось із медицини.

Заявки на лекції різноманітних тем із підприємств та навчальних закладів нашого міста щодня лягають на мій стіл.

За минулий рік громадські лектори прочитали в Кіровограді більше 26 тисяч лекцій.

Одні лише лектори міської санстанції шомісяця проводять 900 — 1000 бесід або лекцій.

В 1960 році наші громадські активісти ознайомили багатотисячну аудиторію Кіровограда із змістовними лекціями на ленінську тематику. Плануються цікаві розповіді про комсомол України.

Н. РАЗГОНЕР,
відповідальний секретар Кіровоградської міської організації товариства «Знання».

ЧЕРВОНИЙ ЛЕБІДЬ

Мені лебідь червоний маритьсья,
По світлиці, мов привид, йде,
І, здається, крилом торкається
До гарячих моїх грудей.
Я до нього горюсь, вслухаюся
В дивну пісню, як небеса...
Проростає пагінія зав'язі,
Вимальовується краса.
О, той лебідь — широкі крила,
Лину вслід, в далечині за ним,
І червоні дзвенять вітрила,
Як обидві у світ летим.
Ой, лебедю, ти фіалки
Повесінням принести зміг,
Бачу вітру розбиті скалки
І не можу торкнути їх.
Мудра птиця мене гукає,
Мудрим шляхом у світ веде,
І я жду, я давно чекаю —
Горизонту крило молоде!

Володимир БОНДАРЕНКО,
учень 9-го класу Кіровоградської
СШ № 5.

КОМСОМОЛЕЦ

Я видел тебя везде:
В полете к новой звезде,
В руках ты сжимал штурвал,
Когда поднимался вал.
Кипела кругом вода.
Над нами носилась беда.
Но думал ты не о том,
Что где-то оставил дом.
Спешил ты на помощь тому,
Кто звал сквозь ночную тьму.
Ты должен был их спасти —
Иного не знал пути.
А разве не ты Сибирь
Разведаль и вдаль и ширь?
Не ты возводил города,
Которым стоят всегда?
Я видел тебя везде,
И, знаешь, всегда в труде.
Когда собирал урожай,
Сказал ты мне: «Приезжай!»
Стоят на земле города,
С пристани плещет вода,
На небе горит звезда —
Ты рядом со мной всегда.

Александр ДОРОГОЙ,
ученик 10-го класу Кіровоградської
СШ № 11.

ЛЫЖНАЯ ПРОГУЛКА

Сегодня солнце ясное
Сверкает из-за туч,
И мраморными звездами
Сияет снег летуч.
Поют тихонько лыжи,
Все радуєт вокруг.
Становится поближе
Березок полукруг.
Вдали стоит стеною
Засыпан снегом лес,
И стынет надо мною
Шелк голубых небес.

Таня ЗАГРАНИЧНАЯ,
ученица 8-го класу Бобринської
СШ.

СЬОГОДНІШНЯ СТОРІНКА СТАРШОКЛАСНИКІВ — ЛІТЕРАТУРНА. ЛАРИСА ЧЕРНЕНКО, ВОЛОДИМИР БОНДАРЕНКО, ГАЛИНА СКИБА, ОЛЬГА НАЗАРЕНКО ЛИШЕ ПРОБУЮТЬ СВОЄ ТВОРЧЕ ПЕРО, ЯК І СОТНІ ЇХ РОВЕСНИКІВ. ЗВИЧАЙНО, НЕ ВСЕ ГАРАЗД У ЮНИХ ПОЧАТКІВЦІВ. АЛЕ Є ГОЛОВНЕ: УЧНІ ПИШУТЬ ПРО ТЕ, ЩО САМІ ДОБРЕ ЗНАЮТЬ, ПЕРЕЖИТЕ ЗНАХОДИТЬ МІСЦЕ В ОСМИСЛЕНИХ ЛІТЕРАТУРНИХ ОБРАЗАХ.

ДУЖЕ ЦІКАВО ПОЧУТИ ДУМКУ ПРО СЬОГОДНІШНІ «ВІТРИЛА» З ВУСТ САМИХ ЧИТАЧІВ. ОТЖЕ, СЛОВО ЗА ВАМИ, ДРУЗІ. ЧИ СПОДОБАЛИСЯ ВАМ ВІРШІ, ОПОВІДАННЯ, ЗАМАЛЬОВКИ ВАШИХ РОВЕСНИКІВ? НАПИШІТЬ НАМ ПРО ЦЕ. КРІМ ТОГО, ЖДЕМО ВАШИХ ТВОРІВ. НАДСИЛАЙТЕ.

МІЙ СУЧАСНИК

Я НЕ БАЧИЛА ЛЕНІНА, не чула його голосу, але з малих років багато знаю про нього. Знаю: ще на зорі Радянської влади Ілліч говорив, що минуть роки, і країна стане мирним квітучим краєм, і будуть вільно, щасливо жити люди. Він думав про майбутнє, а значить і про мене, про моїх ровесників. І тому я хочу написати розповідь, яку присвячую дорогому імені.

Вперше про Ілліча я почула від мами. Вона показувала на портрет на стіні і говорила:

— Це дідусь Ленін!

А дідусь весело усміхався до мене, як до доброї знайомої. Я не відходила від мами і просила розповісти ще про того доброго дідуса. Тоді вона брала велику яскраво розмальовану книжку і читала мені невеличкі вірші про нього. Так у моє життя ввійшло дороге ім'я Ленін.

Незабаром я вже сама брала ту велику книжку і йшла з нею на вулицю. Там читала своїм маленьким друзям про мудрого Леніна. Діти уважно слухали мене. Так, як кілька років тому, я слухала, як читала мама.

Вже в першому класі вчителька і піонервожата почали знайомили нас із життям вождя. Пам'ятаю: відбувся збір, на якому ми взнали, як учився Володя, яким хорошим і слухняним хлопчиком був він. Після розповіді вчителька запитала, як ми слухаємося своїх батьків? Раптом один маленький хлопчик Вася заплакав. Виявилось, він учора нагрубив мамі і тепер йому стало дуже соромно.

що тоді ми зможемо стати жовтениями — внуками Ілліча.

Після цього випадку ми ще старанніше вивчали палички, вивчали нові літери, читали перші слова. А 22 квітня, в день народження Леніна, нас прийняли в жовтениата.

Я знаю: Ленін дуже любив дітей. До нього приходили голоді, нещасні діти, він допомагав їм чим міг, а найбільше своїм теплим, ширим словом. Ілліч розповідав своїм маленьким друзям про майбутнє, про красиві світлі школи, паваци, які через кілька років збудують для дітей.

Про все це я довідалася з книжок про Леніна. Бо коли я стала старшою, то стала читати не тільки про Леніна, а й статті, написані ним. Велике враження на мене справила промова Леніна на III з'їзді комсомолу. Він поставив перед нами важливе завдання: вчитися, вчитися, вчитися... Це стало програмою всіх комсомольських поколінь.

— Я і мої друзі стоїмо на порозі самостійного життя. Різи будувати у нас шляхи, але одна мета — жити так, щоб принести велику користь своїй Вітчизні, своєму народові. Так нам заповідав мудрий Ілліч.

Ольга НАЗАРЕНКО,
учениця 10-го класу Великокоандрівської СШ Кіровоградського району.

ІЛЛІЧ

Марія Григорівна заспокоїла Васю і сказала, щоб він вибачився перед мамою. І тоді малий прошепотів:

— Я хочу бути таким, як Володя! І ніколи, ніколи більше не ображати маму!

Вчителька похвалила всіх нас, бо ми також сказали, що хочемо бути такими, як Ленін. А піонервожата Катя додала,

ЗА ЩО ЛЮБЛЮ ПАВКУ?

(УРИВОК З ТВОРУ)

Павло Корчагін — один із моїх любимих героїв. За що я люблю Павку? За горіння до життя, за боротьбу, за крицеву силу волі.

— Найдорожче в людині — це життя!

Життя... За нього люди йшли на смерть. А життя дається лише один раз. І його треба прожити так, щоб залишити серед людей добрий спогад, свою зорину, і та зорина хай і після твого небуття осяє твою вірність до землі рідної, до свого народу.

Таким був Корчагін.
Таким люблю Павку.

Галина СКИБА,
учениця 7-го класу Бобринської восьмилітньої школи № 1.

КРАПЛИНИ

ЩІ. Але доярка незадоволена цим і мріє про ще вищі успіхи. Десять років тому її було відзначено найвищою нагородою — званням Героя Соціалістичної Праці.

Ранкове доїння закінчено. Юлія Василівна поспішає додому. Треба провести дольку до школи, а сина — в ясла.

Дома вона застає готовий сніданок — це чоловік постарявся. Скільки років вони живуть разом, а він все такий же лагідний і добрий, в чесьому допомагає їй. І в роботі не відстає. Він — передовий комбайнер колгоспу.

Діти і чоловік розходяться. Жінка залишається одна. Вона прибирає кімнати, гогує обід, а потім сідає за книгу. Сьогодні вона проводить безладу із своїми подругами. Непомітно біжить час. — І Юлія знову на фермі.

Повернувшись додому, Юлія Василівна застає всіх. Вони сідають за стіл і кожен розповідає, що зроблено за день. Галинка захоплено розказує про школу. Мати слухає і думає: день прожито не даром...

Катерина МУРАШКО,
учениця 10-го класу Вільшанської СШ.

ПРО ЦЕ НАГАДУЄ ПРАМ

МІЙ БАТЬКО не був Карбише в ім'я чи Гастелло. Він — рядовий комуніст. Але про нього можна складати легенду. Я хочу розказати лише про один період його життя.

Батькові йшов тоді двадцять другий рік. Він жив у Києві. Там вчився, вступив до комсомолу, а пізніше — до партії.

Земля наповнювалася пахощами вишневих садів, розливом достигаючих хлібів. І раптом війна!

Дідусь мій очолив групу партизанів. Зв'язковим у них став батько. Його вислідили, схопили. Опинився він аж у Кракові. Деякі дні його тримали в тюрмі, а потім відправили у табір ЛП-17. Тут гітлерівці будували підземний військовий завод. Внизу працювали німці, а на поверхні — тисячі військовополонених.

В цьому пеклі він познайомився із моряком Сашею, який під гачіп'ям носив тількишку і називав її ерадянським шпиртом.

Якось батька підкликали німець і сказав, що в інженера захворів секретар, потрібно попрацювати на цій посаді. Чутка про нове призначення рознеслася по всьому табору. Саша особливо радів, бо знав, що в конторі зберігається план підземного заводу. Два альбому. Потрібен сірник.

В конторі завжди людно. Займаючись справами, батько уважно прислухався до розмов (він знав німецьку мову), косив очі на стіл, де лежали альбому. Але як встати, коли німець не випускає їх з рук? Аж ось трапився випадок схопити альбом під фуфайку. Він обік тіло.

У дворі були лише поварі, що збирали посуд. Полонені групами йшли на роботу. Вони клали негулу в кошики і відносили до колючого огорожі, де перемішували її іншим військовополоненим. Батько напросився допомогти товаришам, кралеком кинув на дно альбом, закидав цеглою і швидко перелав пошу. Саша — моряк підійшов до доту. Очі його сяяли. Він помахав рукою і шоб усім було чути, крикнув: «Працювати сьогодні дуже приємно!». Батько зрозумів, що альбом з кресленнями у вірних руках.

Через декілька хвилин батька схопили фашисти. Вдягли на нього ланушки і відправили в ту ж тюрму, де він був нещодав. Тут його били, допитували, підсидали проваторів. А потім один із гестапівців крикнув: «Годі! Страта або Освенцім!». На цьому суді батько поспівів. Його кинули в ешелон, кінцева зупинка якого — табір смерті. Батько ішов у черзі за смертю останнім. Ось він уже разом із греками в опинився в камері. Стеля схожа на лш, все в дрібах. Спасіння було неможливим, але воно прийшло. Рука друга була потягнута вчасно. Поляк у німецькій формі викликав батька із камери і крикнув: «Хто ти?» Довкі вияснилася суть справи, двері камери прийшли в рух. В душогубці почулися людські крики, стогін. Батько потрапив в карантинний бар'як, а потім у «лікарню». Тут він довідався, що засекречений завод, який німці будували під землю, розтрощений. На думці стало легко: е і його внесок у перемогу. Лягши в тюрму відкрили радянські війська, що вступили у Польщу.

Батько знову в строю. Він — член Радянського комітету вестраїв війни, секретар партійної організації. У нього така ж весела посмішка, жива негавомна душа. І тільки шрам на лівій руці — німий свідок страшних днів.

Галина КЛУЗАН,
учениця 10 класу школи № 11,
м. Кіровоград.

У годину творчої наснаги.

Фото В. КОВПАКА.

З ЛІРИЧНОГО ЗОШИТА

КРИЛА

Я по осінь у ліс ходила,
Збирала застигле листя.
Ще ніколи так не любила
Цю калину в ряснім намісті.
Осінь, осінь... Хмарин вітрила
Рвуться в небо серед дощу.
Я підставила вітру крила,
Я крізь бурю до зір лечу!

НЕ ПИТАЙ

Ти не питай,
З якого верхів'яття
Спада наспага
Сонячним дошем.
Ти не питай,
Як волюшка в житті
Схилилася перед твоїм плечем.
Ти не питай,
Як терпко пахне м'ята
І як колосся ніжнє синій вітер.
Ти не питай,
Бо не змахне крильми
Кохання із звичайних літер.

Лариса ЧЕРНЕНКО,
учениця 10-го класу Кіровоградської СШ № 6.

СВІЙ, КОЛГОСПНИЙ

Голова показує залі, кімнати... Двома-трьома словами пояснює, що до чого.

— Вестибуль. Фойє. Роздягальня. Опалення — центральне. Тепер ніхто не сяде в палаті дивитися виставу чи кінофільм. Зал для глядачів на чотириста місць. Але, якщо трохи потиснитися, він може вмістити і п'ятсот. Малий зал. Тут ми проводимо засідання партійного комітету, правління артілі. А це кімнати гуртка художньої самодіяльності. Іх сім. Бібліотека з читальним залом. А ось у цій кімнаті ми влаштуємо колгоспний музей В. І. Леніна. І, нарешті, кіноапаратура.

Просторий двоповерховий Будинок культури виріс у колгоспі імені Кірова Компанієвського району. Його спорудила міжколгоспна будівельна організація на кошти артілі.

— Тепер нам, — каже голова колгоспу І. С. Корінь, — не соромно запросити до себе митців з обласного центру.

Р. ПОВОВИЧ.

НОВИНИ КІНО

...Чоловік середніх років сходить по трану з літака і стає на рідну землю, де не був кілька років. Він — герой, все його життя — подвиг. І рптом музика, квіти... Та про таких, як він, не пишуть газети, не розповідають по телебаченню. І не його зустрічають радісні співвітчизники. Приїхала улюблена футбольна команда. А до нього підходять тільки троє його друзів...

Це останній кадр з нового двосерійного фільму «МЕРТВИЙ СЕЗОН» виробництва кіностудії «Ленфільм». Головні роль — радянського розвідника Ладєйнікова — виконує литовський артист Донатас Баніоніс. Глядачам він добре відомий по фільму «Ніхто не хотів умирати». У 1967 році Баніоніса за участь у цьому фільмі було нагороджено Державною премією.

У 1964 році на екрані вийшов пригодницький фільм, який розповідає про веселе, сміливе товариство підлітків, що боролися проти бляків нарівні з дорослими. Це була «Армія

Троягузків». Газета «Піонерська правда» одержала безліч листів з проханням продовжити троягузків про відважних Троягузку, Міку і Цигана. І ось Ризька кіностудія знала ще одну кінострічку про їх пригоди — «АРМІЯ ТРЯГУЗКІ ЗНОВУ В БОЮ». Юні герої цього разу борються проти банди Семєнова.

За сценарієм відомої російської письменниці Віри Кетлінської на студії «Мосфільм» знято картину «ВОНИ ЖИВУТЬ ПОРУЧ». Головний герой фільму — вчений-фізик (артист Ф. Нікітін). У інших ролях знялися такі популярні актори, як Р. Шфонтова, Т. Сьоміна, Г. Кваша.

Уперше в кіномистецтві відтворено образ геніального творця «Людської комедії» у фільмі «КОМІДИКА ОНОРЕ ДЕ БАЛЬЗАКА» за однойменним романом Натана Ріббака. Фільм влізав на кіностудії імені О. Довженка. Роль Бальзака виконує В. Хохриков. Евазіну Гейську грає Руфіна Шфонтова.

Талановитий режисер «Карнаваліної ночі», «Гусарської баллади» Ельдар Рязанов пропонує глядачам нову веселу кінокомедію «ЗИГЗАГ УДАЧІ». Автор фільму поставив дуже важливу проблему — ставлення людей до грошей. У головних ролях — популярні актори Е. Леонов, Е. Євстигнєєв, І. Скобцева, О. Грибов, В. Телчкіна.

На фото: Донатас Баніоніс у фільмі «Мертвий сезон».

До гворчості великого знавця людської душі Ф. М. Достоєвського не раз зверталися і наші, і зарубіжні кіномитці. Хто не пам'ятає прекрасної кінострічки Івана Пир'єва «Ідіот»? Працюючи над цим твором, талановитий режисер задумав екранізувати один з найскладніших творів Достоєвського — роман «БРАТИ КАРАМАЗОВИ». У своїй новій роботі І. Пир'єв намагався виявити, за його ж словами, «прагнення письменни-

ка до світлого, чистого, морального в людини», його «величезну любов до Росії».

І. О. Пир'єв не встиг закінчити роботу над цим фільмом. Її завершили його друзі. Режисерами-постановниками стали виконавці головних ролей — чудові актори Михайло Ульянов і Кирило Лавров. У фільмі, крім них, знімались М. Прудкін, Л. Пир'єва, С. Коркошко, В. Нікулін та інші.

ШАХОВИЙ РОБОТ КИНЕ ВИКЛИК

ГРОСМЕЙСТЕРАМ

Михайло БОТВИННИК,
Доктор технічних наук,
екс-чемпіон світу

ПРОЙШОВ деякий час з дня виходу моєї праці «Алгоритм гри в шахи», і проблема створення «штучного шахіста» стала актуальною. До неї поступово почали звикати і вчені, і широка кола шахістів. Зараз, як мені здається, ми дуже близько підійшли до вирішення цієї задачі, але вже на принципово новій основі.

Проблема створення «шахового робота» має свою історію. Якщо ж не помиляюся, то вперше її поставив американський вчений К. Шеннон у 1950 році. Спочатку цією задачею займалися тільки математики. Вони намагалися сконструювати такого «штучного шахіста», котрий не був би схожий на людину. Вони придумували штучні методи мислення шахіста і перенесли їх у свої програми.

Такий підхід до рішення задачі не дозволяв добитися значних успіхів, хоча певні досягнення все ж були. Якщо ми подивимося на партію машини — читачі газети «Уральський робітник», в якій «штучний робот» грав за програмою, створену групою вчених під керівництвом Г. Аделсона-Вельського, то незважаючи на швидкий програш машини, ми можемо класифікувати її силу по другому чин, у крайньому випадку, мілному третьому розряду. Але такий рівень гри «штучного шахіста», звичайно, не задовольняє вчених.

Чому математикам не вдалося створити сильнішого шахіста? Та тому, що в основі всіх програм лежав метод так званого «дерева перебору».

Що це означає? Припустимо, білі аналізують свій перший хід, на який з чорних можливі, скажімо, 30 заперечень. Значить, в одного «створення» виростає зразу 30 «гілок». Потім хід знову переходить до білих, і знову у кожної «гілки» виростають ще по 30 «гілок» і т. д., майже до безкінечності. Таким чином, щоб вибрати кращий хід, необхідно перебрати всю цю безмежну кількість варіантів. Цей метод і називається у математиці «деревом перебору».

Не слід забувати, що це не одне-єдине дерево, що це не позиції може вирости зразу 30 дерев з великою кількістю гілок, ший лісі! І ось з цим дрімучим лісом математики і мали справу при складанні шахових програм. Для обмеження кількості комбінацій приймалися безліч допоміжних рішень, але все ж більшість програм займалося тим, що перебиралися всі гілки.

ТИМ ЧАСОМ шахіст добре знає, що перебором всіх варіантів він ніколи не займається. Він уміє виділяти ті ходи, які мають першорядне значення. Тому, якщо ми хочемо, щоб «штучний шахіст» грав у силу майстра, треба знайти принципово нове рішення задачі, ніж те, яким користувалися досі математики.

Передусім необхідно сформулювати метод, яким користуватиметься людина, що грає в шахи. Чи погано це, чи добре, але в шахи грає поки що тільки людина. А широка кола любителів вважають, наприклад, що в шахи добре грають наші grosмейстри. От і треба той самий метод гри, яким користуватиметься grosмейстер, передати «штучному шахісту», машині.

Але досі цим займалися тільки математики, а вони, звичайно, не знали і навіть не догадувалися, як grosмейстер грає в шахи.

І ось зараз, з точки зору шахового спетціаліста, я можу сказати, що ж, власне, пропонується нового. Однак, спочатку необхідно відповісти на головне питання:

— Що таке ціль «неточної гри» в шахи?

Відомо, що ціль точної шахової гри — це поставити короля противника у безвихідне становище, тобто оголосити мат.

Проте на шляху до кінецьної цілі шахіст прагне до якогось окремих цілей, або, як ми домовилися називати, — до цілі «неточної гри». Ця ціль визначалася математиками по-різному, але завжди була надто розпливчастою, невизначеною.

Я зробив, на перший погляд, дуже просте припущення, що ціль «неточної гри» — це виграв матеріалу. Не слід, звичайно, розуміти все це прилітливо, в тому сенсі, що матеріал треба виграти негайно. Необхідно створити умови для виграшу матеріалу в майбутньому, тобто мати сприятливий з цієї точки зору прогноз.

Але якщо моє припущення вірне, якщо ціль «неточної гри» — виграв матеріалу, то все в шахах починається з нападу. Цей напад (точніше його траєкторія) є стовбуром дерева, яке умовно назовемо «деревом траєкторій».

Коли людина грає в шахи, то вона цим і займається. Насамперед вона розглядає найбільш небезпечні ходи. Кожний напад — це і є основний стовбур «дерева траєкторій». Але шахіст враховує і можливість підтримки нападу з боку інших фігур, а також траєкторії захисту (заперечення). Це вже гілки «дерева траєкторій».

АЛЕ ЯКЩО розглядати дуже далекі напади, то тоді існує небезпека, що «дерево траєкторій» розростеться і стане безкінечно великим і глілястим. Тому я запропонував обмежити «дерево траєкторій» певною кількістю «півходів» чи перекувань, котрі здійснює нападаюча фігура для того, щоб знайти атаковану. У тому випадку «дерево траєкторій» стає кіньовим, а розрахунок варіантів — посиленням і для людини, і тим більше для машини. Коли ж врахуванням обмежувального горизонту нападу побудовано «дерево траєкторій», починається те, з чим дуже добре знайомі всі математики — будується «дерево перебору», і задача виявляється бицілком банальною, якщо... якщо тільки забути про оцінку позиції.

На відміну від минулих робіт я запропонував проводити оцінку позиції на базі «дерева траєкторій». Що це означає? У процесі гри «дерево траєкторій» безперервно відомі змінюється. У сферу його впливу потрапляють нові фігури, нові поля, а деякі фігури і поля можуть вибувати з гри. В залежності від того, на чий користь міняться математичне відображення лісу «дерева траєкторій», і проводиться оцінка позиції.

У програмах, основаних виключно на «дереві перебору», досить було знати тільки правила перекування фігур (і, звичайно, порівнювану цінність), викладені у підручнику. Бо якщо перебрати всі перекування, то досить тільки знати, як ходити та чи інша фігура.

При побудові ж «дерева траєкторій» граючому необхідно обладнати необхідну підвищену свою кваліфікацію. Воно повинно вміти не просто «перекувати» фігури, а робити це свідомо, як шаховий майстер.

Наприклад, коня з 61 треба перевести на поле f7. Коли новачок вчиться грати в шахи, він перебирає всі маршрути до тих пір, доки не знайде найкоротший шлях. Але шаховий майстер не пробробляє цю безглузду роботу. Адже в кожній партії, в якій кінь переноситься з f1 на f7, він робить одні й ті ж маршрути. Правда, рухові коня можуть заважати інші фігури, але метод знаходження найкоротшого шляху залишається незмінним. Для майстра це просто стандартна операція. І ці стандартні операції повинні бути відпрацьовані і для «шахових роботів».

ПАМ'ЯТАЮ, як понад два роки тому на одній із дискусій деякі програмісти висловили думку, що машина не здатна перемишати по дошці фігури так, як це робить людина. І ось тоді я зрозумів, що мав на увазі професор М. Ейве, коли твердив, що машина ніколи не буде досить добре грати в шахи. Голландський grosмейстер пояснював це так: «Людина бачить

всю дошку, а машина може тільки перебирати по черзі всі ходи».

Але програмісти (і мій друг М. Ейве геж) помилялися. Виявилось, що навчити машину перекувати фігури, тобто здійснювати стандартні операції, не є великою трудностю. І може вона це робити набагато краще людини.

Наприклад, ми дали машині завдання: «Яким найкоротшим шляхом король з d4 може перейти на h4?» Через 0,1 секунди машина вказала 393 способи. На таку швидкість людина, звичайно, не здатна.

Таким чином, вибір маршруту, створення «дерева траєкторій» і підрахунок функцій поля — все це стандартні операції, які грають допоміжну роль і покликані обслуговувати одну-єдину ціль — створення математичного відображення позиції.

ЗА ВІРШЕННЯ всієї цієї задачі — створення математичного відображення з «дерева траєкторій» — взявся молодий здібний вчений Сибірського відділення АН СРСР В. Бутенко. І задача ця виявилася нелегкою. Коли ми вичмо машину перекувати тільки одну фігуру, коли всі інші фігури на дошці стоять на своїх місцях і грають пасивну роль, а активна тільки та фігура, яка переміщається, — тоді програму було написати порівняно просто. І з цим завданням В. Бутенко справився досить швидко.

Але в математичному відображенні з «дерева траєкторій» повинні бути враховані всі фігури, що потрапляють у гру при заданому горизонті (заданий дальності нападу), всі поля, котрі фігури проходять без зупинки чи з зупинкою, всі оцінки результатів місцевого бою на кожному з цих полів траєкторії. Якщо додати ще до цього, що в кожній позиції може бути декілька «дерева траєкторій», і всі вони зв'язані один з одним, то стане ясно, наскільки ускладнюється задача програміста. Зараз можна з певністю сказати, що найтяжча частина всієї програми — математичне відображення з «дерева траєкторій».

Зараз В. Бутенко приїхав у Москву. В обчислювальному центрі нашого Інституту він підготував готову програму. Я сподіваюся, що все буде благополучно, і ми скоро зможемо показати нашу програму в дії.

Я вважаю, що нам треба поспішати з вирішенням проблеми створення «штучного шахіста». Цим питанням всерйоз зацікавився на Заході. Зараз старовинне західнонімецьке науково-технічне видавництво «Юліус Шпрінгер» з дозволу «Міжнародної книги» випускає англійський переклад моєї брошури «Алгоритм гри в шахи», і західні спеціалісти зможуть використовувати її у своїх роботах.

Слід мати на увазі, що створення «штучного шахіста» не є самоціллю. Досліді моделювання розумової діяльності людини допомагають розвиткові кібернетики. Вони можуть бути використані у питаннях економічного планування, управління і т. д.

Все ж я думаю, що ми значно випереджаємо наших зарубіжних колег у галузі створення «шахового робота». Я розраховую, що наша машина буде грати в силу майстра не пізніше ніж через рік.

ПОКАЗУЄ КІРОВОГРАД

СЕРЕДА, 15 січня. Перша програма. 11.00 — «Десятий крок». Художній фільм. (Кіровоград). 17.50 — «Мій племянник Борька». Кінонарис. (К). 18.00 — «Наші оголошення». (Кіровоград). 18.05 — «Від Дніпра до Бугу». Тележурнал. (Кіровоград). 19.00 — Телевісті. (К). 19.20 — До 100-річчя від дня народження В. І. Леніна. «Безсмертний справи віддані». (Харків). 19.40 — В майстерні митця. «Народний артист УРСР А. Верменич». (Дніпропетровськ). 20.30 — Інформаційна програма «Час». (М). 21.15 — «Десятий крок». Художній фільм. (Кіровоград).

Друга програма. 18.00 — Для школярів. «Жайворонки». Музична програма. (М). 18.30 — «Тут починаються дороги дружби». Репортаж з Одеського морського порту. (Одеса).

ЧЕТВЕР, 16 січня. Перша програма. 11.00 — «За вашу і нашу свободу». Документальний фільм. (Кіровоград). 16.40 — «Три ранки». Тележурнал. (Херсон). 16.55 — Фотохроніка. (К). 17.00 — «Наша філармонія». Концерт граві донецьких композиторів. (Донецьк). 17.40 — Телевісті. (К). 18.00 — «Карнавал тварин». Телефільм. (Кіровоград). 18.20 — Інформаційна програма «День за днем». (Кіровоград). 19.00 — Першість СРСР з баскетболу. СКА (К). — «Локомотив» (Алма-Ата). В перерві — кіножурнал. (К). 20.30 — Інформаційна програма «Час». (М). 21.15 — Зустріч з піснями. (Львів). 21.45 — «За вашу і нашу свободу». Документальний фільм. (Кіровоград).

Друга програма. 11.00 — Телевісті. (К). 11.10 — «Новорічні зустрічі». Естрадний концерт. (К). 18.00 — Для школярів. «Вітер мандривок». (М).

ПОКАЗУЄ МИКОЛАЇВ

ВІВТОРОК, 14 січня. 17.10 — Рішення жовтневого пленуму ЦК КПРС — у життя. «На шляху дальшого зростання». 17.25 —

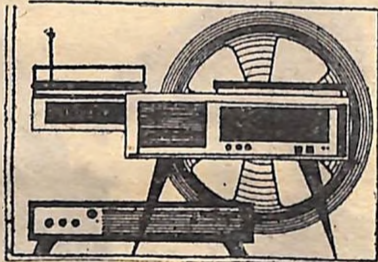
«Старт-69». (Донецьк). 17.55 — Фотохроніка. (К). 18.00 — Для школярів. «Це треба знати». (Дніпропетровськ). 18.30 — «Пропагандисти ленінської школи». О. Шюрюпа. (М). 19.00 — Телевізійні вісті. (К). 19.20 — П'ятиріччю — достроково. «Економісти за круглим столом». (К). 19.50 — «Краю оновлений мій». (Львів). 21.15 — «Камерні вечори». (К). 22.05 — Телевізійний фільм. 22.45 — «Новини. Комсінтар». (М).

СЕРЕДА, 15 січня. 17.50 — «Мій племянник Борька». Кінонарис. (К). 18.00 — Для школярів. Музична програма. «Жайворонки». (М). 18.30 — «Тут починаються дороги дружби». Репортаж з Одеського порту. 19.00 — Телевізійні вісті. (К). 19.20 — До 100-річчя з дня народження В. І. Леніна. «Безсмертний справи віддані». (Харків). 19.40 — «З майстерні митця. Народний артист УРСР А. Верменич. (Дніпропетровськ). 20.30 — Програма «Час». (М). 21.15 — Актуальний екран. 21.35 — Художній фільм «Хроніка пікрючного бомбардувальника».

ЧЕТВЕР, 16 січня. 16.40 — «Три ранки». Телевізійний нарис. (Херсон). 16.55 — Фотохроніка. (К). 17.00 — «Наша філармонія». (Донецьк). 17.40 — Телевізійні вісті. (К). 18.00 — «Каот-компанія «Глобус». (Одеса). 18.30 — Міжнародний огляд. (К). 19.00 — Першість СРСР з баскетболу: СКА (Київ) — «Локомотив». 20.30 — Програма «Час». (М). 21.15 — «Зустріч з піснями». (Львів) 21.45 — Спектакль.

Т. в. о. редактора Ю. МОТОРНИЙ.

У СВІТІ МЕЛОДІЙ

З далеких і близьких країн усієї земної кулі лунають чудові мелодії і голоси. Відчуження, ви можете почути свої улюблені мелодії, не виходячи з дому... І все це тому, що у вашій кімнаті стоїть радіола.

У магазинах культтоварів споживчої кооперації вам запропонують такі радіола:

«УРАЛ-5» — восьмиламповий приймач I класу, в акустичну систему якого входять три гучномовці. Має трьохшвидкісний програвач.

«БЕЛАРУСЬ-Р-101-М» — 11-ламповий приймач I класу з трьохшвидкісним програвачем.

«ОТДЫХ» — транзисторний п'ятидіапазонний радіоприймач з програвачем. Невелика вага і розміри цієї радіола дозволяють користуватися нею на дачі, в саду, на пляжі, в поході тощо.

Яку ж з них вибрати? Це вже справа вашого смаку та бажання.

УКООПТОРГРЕКЛАМА.

Наша АДРЕСА І ТЕЛЕФОНИ

м. Кіровоград, вул. Луначарського, 3б.
Телефони: секретаріату — 2-45-35, відділів — 2-45-36.

«МОЛОДОЙ КОМУНАР» — орган Кіровоградського обкома ЛКСМУ, г. Кіровоград.

Друкарня ім. Г. М. Димитрова обласного управління по пресі, м. Кіровоград, вул. Глінка, 2.